

तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य,

३, महापालिका मार्ग, पत्र पेटी क्रमांक १९६७, मुंबई ४०० ००१.

दूरध्वनी - ३०२३३४७६, २२६२०६०१, २२६९०६०२, २२६४११५०/५१ फॅक्स - २२६९०००७.

E-mail : desk16@dtmaharashtra.gov.in

Internet : www.dtemaharashtra.gov.in

क्रमांक : १६/आस्था/संकीर्ण/२०१७/शा२५३०

दिनांक :

10 NOV 2017

प्रति,

सहसंचालक,

तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय,

मुंबई / पुणे / नाशिक / औरंगाबाद / अमरावती / नागपूर

विषय : महाविद्यालये/शैक्षणिक संस्था यामध्ये रॅगिंगच्या घटना होऊ नयेत यासाठी विश्वविद्यालय अनुदान आयोगाच्या नियमाचे पालन सक्तीचे करण्याबाबत..

उपरोक्त विषयाबाबतचे उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाचे पत्र क्रमांक संकीर्ण-२०१५/प्र.क्र.५१२/विशि-३, दिनांक १२.१०.२०१७ जोडत आहे.

राज्यातील कोणत्याही शैक्षणिक संस्थांमध्ये / महाविद्यालयामध्ये रॅगिंगच्या घटना घडू नयेत यासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दि.१७ जून, २००९ अन्वये विहित केलेल्या नियमांचे सर्व महाविद्यालये व शैक्षणिक संस्था यांनी पालन करणे सक्तीचे असून त्यांच्या prospectus मध्ये, रॅगिंगला आळा घालण्याविषयी व परिणामाविषयीचे शासनाचे आदेश समाविष्ट करणे बंधनकारक असल्याच्या सूचना आपल्या अधिपत्याखालील संस्था / कार्यालयांना देण्यांत येवून, त्यानुसार संबंधित संस्था / कार्यालयाकडून करण्यांत आलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल या संचालनालयास तात्काळ पाठवावा जेणेकरून शासनास सादर करणे शक्य होईल.

श्री. वि.
१५११

तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय, नागपूर
क्रमांक ..... 7931 .....
दिनांक 17 NOV 2017

(सुचित्रा रणदिवे)

सहाय्यक संचालक,

तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

पृ.क्र.तंशिस/प्राकाना/शैवि/2017/ 3162
सहसंचालक, तंत्रशिक्षण, विभागीय कार्यालय, नागपूर
दिनांक:- 22 NOV 2017

प्रति,

प्राचार्य,

सर्व पदवी, पदव्युत्तर पदवी व पदवीका संस्था,

नागपूर विभाग, नागपूर

यांना कळविण्यात येते की, उपरोक्त पत्रासोबत महाविद्यालय व शैक्षणिक संस्थांमध्ये रॅगिंग घटना होऊ नयेत यासाठी विश्वविद्यालय अनुदान आयोगाच्या नियमांचे पालन करण्याबाबतचे पत्र सोबत जोडलेले आहे. त्यानुसार कार्यवाही करून त्याबाबतचा अहवाल या कार्यालयास सादर करावा.

सहसंचालक
तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय,
नागपूर

तंत्र शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य,

३, महापालिका मार्ग, पत्र पेटी क्रमांक १९६७, मुंबई ४०० ००१.

दूरध्वनी - ३०२३३४७६, २२६२०६०१, २२६९०६०२, २२६४११५०/५१ फॅक्स - २२६९०००७.

E-mail : desk16@dt Maharashtra.gov.in

Internet : www.dtemaharashtra.gov.in

क्रमांक : १६/आस्था/संकीर्ण/२०१७/शा२५३०

दिनांक :

10 NOV 2017

प्रति,

सहसंचालक,
तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय,
मुंबई / पुणे / नाशिक / औरंगाबाद / अमरावती / नागपूर

विषय : महाविद्यालये/शैक्षणिक संस्था यामध्ये रॅगिंगच्या घटना होऊ नयेत यासाठी
विश्वविद्यालय अनुदान आयोगाच्या नियमाचे पालन सक्तीचे करण्याबाबत..

उपरोक्त विषयाबाबतचे उच्च व तंत्रशिक्षण विभागाचे पत्र क्रमांक संकीर्ण-२०१५/प्र.क्र.५१२/विशि-३, दिनांक १२.१०.२०१७ जोडत आहे.

राज्यातील कोणत्याही शैक्षणिक संस्थांमध्ये / महाविद्यालयामध्ये रॅगिंगच्या घटना घडू नयेत यासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दि.१७ जून, २००९ अन्वये विहित केलेल्या नियमांचे सर्व महाविद्यालये व शैक्षणिक संस्था यांनी पालन करणे सक्तीचे असून त्यांच्या prospectus मध्ये, रॅगिंगला आळा घालण्याविषयी व परिणामाविषयीचे शासनाचे आदेश समाविष्ट करणे बंधनकारक असल्याच्या सूचना आपल्या अधिपत्याखालील संस्था / कार्यालयांना देण्यांत येवून, त्यानुसार संबंधित संस्था / कार्यालयाकडून करण्यांत आलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल या संचालनालयास तात्काळ पाठवावा जेणेकरून शासनास सादर करणे शक्य होईल.

सहसंचालक,
तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय, नागपूर

पत्र क्रमांक ..... 7931 .....

दिनांक ..... 17 NOV 2017 .....

(सुचित्रा रणदिवे)

(सुचित्रा रणदिवे)

सहाय्यक संचालक,

तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

श.वि.
१५११

प्रतः का.कृ. २ व १०, मु.का. मुंबई शांता माहिती

व आवश्यक कार्यवाहीसाठी सादर.

सहाय्यक संचालक
ता. १७.११.२०१७
१५.११.२०१७
२०.११

महाराष्ट्र शासन

ई-मेलद्वारा

क्र. संकीर्ण २०१७/प्र. क्र. ५१२/विशि-३
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक :- १२ ऑक्टोबर, २०१७.

प्रति,

१) संचालक,
उच्च शिक्षण,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

२) संचालक,
तंत्र शिक्षण, धोबी तलाव,
मुंबई-१

३) संचालक,
व्यवसाय शिक्षण/व्यवसाय प्रशिक्षण,
धोबी तलाव, मुंबई-१

४) संचालक,
ग्रंथालय, टारुन हॉल,
मुंबई-२३,

५) संचालक,
कला संचालनालय,
सर ज. जी.शाळा आवार,
डा. दादाभाई नौरोजी मार्ग, मुंबई-१,

६) कुलसचिव,
सर्व अकृषी विद्यापीठे,

क्र. २५३०
१८/१०/१७

विषय- महाविद्यालये/शैक्षणिक संस्था यामध्ये रॅगिंगच्या घटना होऊ नयेत
यासाठी विश्वविद्यालय अनुदान आयोगाच्या नियमाचे पालन सक्तीचे
करण्याबाबत.

महोदय,

उपरोक्त विषयावरील अपर सचिव, विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांनी
मा. मुख्य सचिव यांना पाठविलेल्या पत्राची प्रत सोबत जोडली आहे.

२. सिव्हील अपिल क्र. ८८७/२००९ मध्ये मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेले आदेश विचारात
घेऊन विद्यापीठ अनुदान आयोगाने UGC Regulations on Curbing the menaces of ragging
in higher educational institutions २००९ तयार केले असून ते युजीसीच्या www.ugc.ac.in या
वेबसाईटवर उपलब्ध आहेत.

रॅगिंग हा गुन्हा असून रॅगिंगला आळा घालण्यास सर्व प्राथम्य देणे आवश्यक आहे. विद्यापीठ
अनुदान आयोगाने सर्व शैक्षणिक संस्थांना त्यांच्या prospectus मध्ये, रॅगिंगला आळा
घालण्याविषयी व परिणामाविषयीचे शासनाचे आदेश समाविष्ट करणे बंधनकारक केलेले आहे.

३. गेल्या ९ वर्षात महाराष्ट्र राज्यात एकूण २३२ रॅगिंग प्रकरणांची नोंद झाली असून तो आकडा
फारच मोठा असून स्वीकारार्ह नाही. त्यामुळे देशातील उच्च शिक्षण पध्दतीवर प्रतिकूल परिणाम
होत आहे. त्यामुळे "राज्य रॅगिंग मुक्त" करण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही करण्याची विद्यापीठ
अनुदान आयोगाने विनंती केलेली आहे.

सचिव
२०/१०/१७

क्र. २
२०/१०/१७

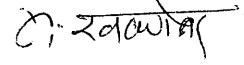
२५३०

१६ १७ २०/१०/१७

४. वर विशद केलेल्या परिस्थितीत राज्यातील कोणत्याही शैक्षणिक संस्थामध्ये/ महाविद्यालयामध्ये रॅगिंगच्या घटना घडू नयेत यासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाने दि.१७ जून, २००९ अन्वये विहित केलेल्या नियमांचे सर्व महाविद्यालये व शैक्षणिक संस्था यांनी पालन करणे सक्तीचे असून त्यांच्या prospectus मध्ये, रॅगिंगला आळा घालण्याविषयी व परिणामाविषयीचे शासनाचे आदेश समाविष्ट करणे बंधनकारक असल्याच्या सूचना आपल्या अधिपत्याखालील सर्व शैक्षणिक संस्था व महाविद्यालये यांना देण्यात याव्यात व त्यानुसार केलेल्या कार्यवाहीची माहिती शासनास अवगत करावी, ही विनंती.

सोबत - वरीलप्रमाणे.

आपली,

(ज. आ. खवणेकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

MAHARASHTRA ACT No. XXXIII OF 1999¹.

[THE MAHARASHTRA PROHIBITION OF RAGGING
Act, 1999.]

(This Act received the assent of the Governor on the 13th May 1999; assent was first published in the *Maharashtra Government Gazette*, Part IV, Extraordinary, on the 15th May 1999.)

An Act to prohibit ragging in educational institutions in the State of Maharashtra.

WHEREAS it is expedient to enact a special law to prohibit ragging in educational institutions in the State of Maharashtra; It is hereby enacted in the Fiftieth Year of the Republic of India as follows:—

1. (1) This Act may be called the Maharashtra Prohibition of Ragging Act, 1999.

Short title
and
commence-
ment.

(2) It shall come into force on such *date as the State Government may, by notification in the *Official Gazette*, appoint.

2. In this Act, unless the context otherwise requires,— Definitions.

(a) "educational institution" means and includes a college, or other institution by whatever name called, carrying on the activity or imparting education therein (either exclusively or among other activities); and includes an orphanage or a boarding home or hostel or a tutorial institution or any other premises attached thereto;

¹ For Statement of Objects and Reasons, see *Maharashtra Government Gazette*, Part V-A, Extraordinary, dated the 7th April 1999, p. 169.

* 1st June 1999, vide G. N., H. & T.E.D., No. Sankirna. 1098/(133/98)/UNI-3, dated the 19th May 1999, published in *Maharashtra Government Gazette*, 1999, Part IV-B, Extra, No. 301, p. 2.

(b) "head of the educational institution" means the Vice-Chancellor of the University, Dean of Medical Faculty, Director of the Institution or the Principal, Headmaster or the person responsible for the management of the educational institution;

(c) "ragging" means display of disorderly conduct, doing of any act which causes or is likely to cause physical or psychological harm or raise apprehension or fear or shame or embarrassment to a student in any educational institution and includes—

(i) teasing, abusing, threatening or playing practical jokes on, or causing hurt to, such student; or

(ii) asking a student to do any act or perform something which such student will not, in the ordinary course, willingly, do.

Prohibition of ragging. 3. Ragging within or outside of any educational institution is prohibited.

Penalty for ragging. 4. Whoever directly or indirectly commits, participates in, abets or propagates ragging within or outside any educational institution shall, on conviction, be punished with imprisonment for a term which may extend to two years and shall also be liable to a fine which may extend to ten thousand rupees.

Dismissal of student. 5. Any student convicted of an offence under section 4 shall be dismissed from the educational institution and such student shall not be admitted in any other educational institution for a period of five years from the date of order of such dismissal.

Suspension of student. 6. (1) Whenever any student or, as the case may be, the parent or guardian, or a teacher of an educational institution complains, in writing, of ragging to the head of the educational institution, the head of that educational institution shall, without prejudice to the foregoing provisions, within seven days of the receipt of the complaint, enquire into the matter mentioned in the complaint and if, *prima facie*, it is found true, suspend the student who is accused of the offence, and shall, immediately forward the complaint to the Police Station having jurisdiction over the area in which the educational institution is situated.